

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa,

**Zastępczyni Rzecznika Praw Obywatelskich
Hanna Machińska**

IX.517.1832.2017.JP

**Pan
plk Grzegorz Fedorowicz
Zastępca Dyrektora Generalnego
Służby Więziennej**

W Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich badana była sprawa osadzonego, któremu odmówiono wydania kopii oceny okresowej postępów w resocjalizacji. Osadzony zaskarżył decyzję dyrektora zakładu karnego, jednak sąd penitencjarny utrzymał ją w mocy¹. W uzasadnieniu postanowienia sąd wskazał, że projekt oceny okresowej nie jest opinią w rozumieniu art. 102 pkt 9 k.k.w. Jak wynika z orzeczenia, skazany został jednak zapoznany z treścią oceny okresowej, a także pouczony o możliwości złożenia żądania sprostowania, usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą.

Rzecznik Praw Obywatelskich stoi na stanowisku, że projekt oceny okresowej postępów w resocjalizacji jest opinią, o której mowa w art. 102 pkt 9 k.k.w. Dokument ten jest podsumowaniem pewnego etapu odbywania kary pozbawienia wolności oraz przebiegu procesu resocjalizacji i niewątpliwie stanowi podstawę decyzji podejmowanych wobec skazanego.

Zgodnie z § 49 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia

¹ Postanowienie z dnia 11 lipca 2017 r. Sądu Okręgowego w Tarnowie - III Wydział Penitencjarny i Nadzoru nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych (sygn. akt III Kow 887/17).

wolności, skazanego poddaje się okresowym ocenom postępów w resocjalizacji nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Oceny okresowej postępów skazanego w resocjalizacji dokonuje się także w przypadkach określonych w § 49 ust. 2 ww. rozporządzenia, a więc przed zmianą decyzji klasyfikacyjnej, przed wystąpieniem do sądu penitencjarnego o zmianę rodzaju lub typu zakładu karnego (jeżeli sąd jest wyłącznie właściwy do wydania postanowienia w tym przedmiocie), przed nabyciem przez skazanego uprawnień do warunkowego przedterminowego zwolnienia, przed podjęciem decyzji o zakwalifikowaniu skazanego do nauczania, a także przed zakwalifikowaniem skazanych, o których mowa w art. 84 § 2 k.k.w. do zakładów karnych dla młodocianych oraz skazanych, o których mowa w art. 96 § 3 k.k.w. do odbywania kary w oddziałach terapeutycznych. Oceny tej dokonuje komisja penitencyjna, która m.in. na podstawie sporządzonych przez wychowawcę okresowych ocen postępów skazanego w resocjalizacji oraz projektów propozycji klasyfikacji² podejmuje decyzje, o których mowa wyżej. Dlatego też skazany ma prawo zapoznać się z oceną okresową, a – na swój wniosek – powinien otrzymać jej kopię. Dyrektor zakładu karnego może jedynie żądać od skazanego opłaty za usługę wykonania kopii tego dokumentu.

W wystąpieniu do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej³, Zastępcę Rzecznika Praw Obywatelskich wskazał, że zagadnienie wydawania odpisów i sporządzania kopii opinii nie zostało uregulowane w kodeksie karnym wykonawczym zatem znajduje tutaj zastosowanie art. 156 § 2 zd. 1 k.p.k., zgodnie z którym na wniosek oskarżonego lub obrońcy wydaje się odpłatnie kserokopie dokumentów z akt sprawy.

Dyrektor Generalny Służby Więziennej podzielił wówczas stanowisko Rzecznika⁴. Dodatkowo zauważył, że dokonując interpretacji przepisu art. 102 pkt 9 k.k.w. należy uwzględnić przede wszystkim interes osadzonego, który ma prawo do przyswojenia sobie danej opinii w takim stopniu, aby mógł zrozumieć jej zawartość merytoryczną i zapamiętać interesujące go elementy treści. Administracja zakładu karnego winna wydawać osadzonemu odpisy lub kserokopie sporządzanych opinii, jednak powinna to czynić na jego wniosek i pod warunkiem, że dysponuje on środkami finansowymi. W pozostałych przypadkach należy

² § 98 ust. 1 pkt 7 zarządzenia Nr 19/16 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 14 kwietnia 2016 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych.

³ RPO-643065-VII-7006.7/10/PM z dnia 24 maja 2010 r.

⁴ Pismo z dnia 10.06.2010 r. BDG-070-70/10/452.

poprzestać na umożliwieniu skazanemu zapoznania się (przeczytania) sporządzonej opinii, poddyktowania mu jej treści lub istotnych elementów treści, w celu sporządzenia notatek.

W ocenie Rzecznika wydawanie skazanym kopii sporządzonych ocen okresowych ma szczególne znaczenie w przypadku skazanych, którzy odbywają karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania i systemie terapeutycznym.

W myśl § 48 ust. 2 ww. rozporządzenia, skazanemu przedstawia się indywidualny program oddziaływań (IPO). Jest on opracowywany przez wychowawcę przy czynnym udziale skazanego, co stanowi wyraz poszanowania podmiotowości skazanego, a zarazem motywuje do zmian zachowania. To pewnego rodzaju umowa o udziale w procesie resocjalizacji, zobowiązanie do pracy nad sobą, deklaracja zmiany i zaangażowania w działania mające na celu readaptację społeczną - tak definiuje Służba Więzienna na swojej stronie internetowej indywidualny program oddziaływania. Program ten jest aktualizowany w zależności od zmieniającej się sytuacji, od potrzeb wynikających z oceny postępów skazanego w jego realizacji. Skoro jest to umowa między skazanym a kadrą penitencjarną, to istotne, aby umową dysponowały obie strony. Skazany też powinien mieć zapewnioną możliwość wglądu do swoich zadań, móc przypomnieć sobie terminy ich realizacji oraz posiadać i uwzględniać w swoich kolejnych poczynaniach ocenę postępów w osiągnięciu wyznaczonych celów. Należy także zauważyć, że nieprzestrzeganie wymagań ustalonych w programie oddziaływania powoduje, że skazany zostaje przeniesiony do odbywania kary w systemie zwykłym. Swobodny dostęp do IPO umożliwia przeanalizowanie wskazanych w nim problemów i lepsze uświadomienie sobie deficytów, które nie pozwalają lub utrudniają pracę nad sobą, co może być pomocne w zapobieganiu decyzji o zerwaniu umowy i rezygnacji z udziału w systemie programowanego oddziaływania. Zapoznanie się z oceną postępów w resocjalizacji, w sposób umożliwiający jej przeanalizowanie, pozwoliłoby zaś skazanemu na skorygowanie swojego zachowania, a w konsekwencji na bardziej efektywny proces resocjalizacji.

Z podobnych względów projekt oceny okresowej postępów w resocjalizacji powinni otrzymywać także skazani odbywający karę w systemie terapeutycznym, choć dla tej grupy osadzonych podstawowymi oddziaływaniami są środki terapeutyczne.

Postulowanym przez Rzecznika Praw Obywatelskich rozwiązaniem byłoby wprowadzenie przez dyrektorów jednostek penitencjarnych praktyki przekazywania

skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania oraz w systemie terapeutycznym projektu oceny okresowej w formie pisemnej, zawierającego odpowiednio indywidualny program oddziaływania albo indywidualny program terapeutyczny i ocenę jego realizacji.

Biorąc pod uwagę powyższe, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2018 r. poz. 2179), uprzejmie proszę Pana Dyrektora o wprowadzenie w jednostkach penitencjarnych jednolitej praktyki w zakresie wydawania na wniosek skazanego kopii sporządzanych o nim opinii.

Będę wdzięczna za przeanalizowanie wskazanej w niniejszym piśmie propozycji dotyczącej wydawania kopii projektu opinii okresowej skazanym odbywającym karę w systemie programowanego i terapeutycznego oddziaływania, bez ponoszenia kosztów kopiowania dokumentu oraz poinformowanie o podjętych decyzjach.